

Supporting the Implementation of the
European Industrial Deal with Strengthened
Social Dialogue in European Metal Sector.

Procena uticaja propisa (RIA)

predloga politike na nivou EU za održivo zapošljavanje
u sektoru metalurgije usled zelene i digitalne tranzicije

Co-funded by
the European Union

Uvod: Ekonomska i politička relevantnost, svrha i obim	5
Koncept procene uticaja propisa	6
Značaj procene regulatornog uticaja u sektoru metala.....	8
Opis predloga politike.....	11
Procena uticaja.....	14
Društveni uticaji	16
Uticaji na životnu sredinu	17
Ostali mogući pozitivni uticaji	18
Izazovi za buduću procenu uticaja propisa	20
Zaključak i preporuke	22
Izvori.....	24

Procena uticaja propisa (RIA) predloga politike na nivou EU za održivo zapošljavanje u sektoru metalurgije usled zelene i digitalne tranzicije

Pripremio dr Predrag Bejaković, nezavisni istraživač

Sažetak

Evropski metaloprerađivački sektor, koji obuhvata industriju čelika, gotovih metalnih proizvoda, mašina i srodne industrije, predstavlja temelj industrijske baze EU, njene strateške autonomije i dvojne zelene i digitalne tranzicije. Direktno zapošljava stotine hiljada ljudi i podržava još milione u lancima vrednosti kao što su automobilska industrija, građevinarstvo, odbrana, obnovljivi izvori energije i napredna proizvodnja. Međutim, suočava se sa velikim pritiscima: visokim troškovima energije, zahtevima za dekarbonizacijom, digitalnim poremećajima (automatizacija, veštačka inteligencija), globalnim viškom kapaciteta, rizicima od premeštanja emisija ugljenika i neusklađenosti veština. Dokument o politici SoDi (jun 2026) predlaže okvir na nivou EU za *održivo zapošljavanje* – ekonomski održiv, socijalno pravedan, institucionalno podržan i usmeren ka budućnosti – zasnovan na dokazima iz pet zemalja i stavovima socijalnih partnera (CEEMET i IndustriAll Europe).

Ova Procena uticaja propisa (RIA) procenjuje potencijalne efekte predloga, u skladu sa principima EU za bolju regulativu. Oslanja se na nalaze SoDi-ja (neujednačen socijalni dijalog, nedostaci u kapacitetima, slaba integracija pitanja tranzicije), šire politike EU (Sporazum o čistoj industriji, Akcioni plan za čelik i metale, Akt o industriji sa nultom stopom emisija ugljenika, CBAM) i podatke o sektoru.

Ključni nalazi:

- **Ekonomski:** Pozitivne neto koristi kroz zaštitne mere za konkurentnost, vodeća tržišta za metale sa niskim emisijama ugljenika, ulaganja u veštine i pristup finansiranju. Procenjeno povećanje bruto dodate vrednosti (BDV) u sektoru metala (npr. čelik/aluminijum) i sektorima koji su niže u lancu snabdevanja moglo bi do 2030. godine da dostigne stotine miliona do milijardi evra, uz očuvanje/otvaranje radnih mesta (npr. preko 148.000 povezanih sa vodećim tržištima u srodnim procenama). Troškovi obuhvataju administrativna opterećenja za procene/pristup finansiranju i investicije u tranziciju (ublažene Inovacionim fondom, Fondom za pravednu tranziciju i ciljevima mobilizacije od preko 100 milijardi evra).
- **Socijalni:** Značajna poboljšanja u kvalitetu zaposlenja, prekvalifikaciji i inkluzivnom dijalogu. Rešava nedostatke koje je identifikovao SoDi (MSP, ranjivi radnici), ali zahteva snažnu izgradnju kapaciteta kako bi se izbegli neujednačeni ishodi.

- Ekološki: Ubrzava dekarbonizaciju (npr. putem mehanizama predviđanja, cirkularnosti) uz sprečavanje curenja, u skladu sa ciljevima paketa „Spremni za 55“ i ciljevima za 2040/2050. godinu. Potencijalna smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte u lancima vrednosti metala.
- Ukupno: Okvir je srazmeran i neophodan. Uključuje socijalni dijalog kao instrument upravljanja, usklađujući konkurentnost sa pravednom tranzicijom. Rizici (nedostaci u sprovođenju, regulatorno opterećenje) su pod kontrolom uz praćenje. Alternative (status kvo ili blaža koordinacija) imaju nižu ocenu u pogledu usaglašenosti i delotvornosti.

Preporuke obuhvataju faznu primenu, pojednostavljeno finansiranje, jačanje Odbora za sektorski socijalni dijalog i redovne preglede. Uspeh zavisi od koordinacije na nivou EU, na nacionalnom nivou i na nivou preduzeća, pri čemu su socijalni partneri u centru pažnje.

Uvod: Ekonomska i politička relevantnost, svrha i obim

Ekonomska i politička relevantnost – Sektor metala je neophodan za evropske industrijske ekosisteme. Proizvodi od metala, osnovni metali, mašine i tehnološke industrije omogućavaju automobilsku industriju, građevinarstvo, odbranu, energetska infrastrukturu, obnovljive izvore energije i naprednu proizvodnju. Bez konkurentne, otporne metalne baze EU, strateška autonomija, primena čistih tehnologija i ostvarivanje ciljeva neto nulte emisije postajali bi sve zavisniji od spoljnih dobavljača.

Međutim, evropski metalurški sektor je istovremeno i jedna od najstrože regulisanih industrija u EU. Kompanije posluju u skladu sa širokim spektrom zakonskih zahteva koji obuhvataju zaštitu životne sredine, bezbednost i zdravlje na radu, energetska efikasnost, smanjenje emisija, upravljanje hemikalijama, upravljanje otpadom, principe cirkularne ekonomije, državnu pomoć, politiku konkurencije i standarde rada. Ovi propisi imaju za cilj da reše nedostatke tržišta, poboljšaju ekološke performanse, zaštite radnike i potrošače i podrže održivi razvoj. Ipak, oni nameću značajne troškove usaglašenosti i administrativna opterećenja preduzećima, posebno malim i srednjim preduzećima (MSP).

Dokument o politici SoDi definiše *održivo zapošljavanje* kao ekonomski održivo, društveno pravedno, institucionalno podržano i usmereno ka budućnosti. Ona obuhvata kvalitetna radna mesta, obuku i prekvalifikaciju, bezbedne uslove rada, inkluzivna tržišta rada i smislen socijalni dijalog. Dokazi iz projekta SoDi – uključujući ankete, fokus-grupe i intervjue sprovedene u Poljskoj, Bugarskoj, Srbiji, Severnoj Makedoniji i Francuskoj – pokazuju da, iako postoje formalne strukture socijalnog dijaloga, one su često reaktivne, fragmentisane i nedovoljno integrisane u diskusije o zelenoj i digitalnoj tranziciji. Nedostaci u kapacitetima utiču i na sindikate i na organizacije poslodavaca, naročito na one koje predstavljaju MSP.

Ovaj tekst razmatra ulogu procene uticaja propisa u evropskom metaloprerađivačkom sektoru, govori o glavnim regulatornim oblastima koje utiču na ovu industriju, procenjuje njihove uticaje i identifikuje mogućnosti za poboljšanje efikasnosti propisa uz zadržavanje evropskih ekoloških i socijalnih ambicija.

Procena uticaja propisa (RIA) postala je ključni instrument politike kojim se obezbeđuje da novo zakonodavstvo ostvari svoje ciljeve uz svođenje nepotrebnih ekonomskih troškova na najmanju moguću meru. U okviru EU, procena uticaja predstavlja sastavni deo Agende za bolju regulativu, koja od donosilaca odluka zahteva da sistematski procene verovatne ekonomske,

socijalne i ekološke posledice zakonodavnih inicijativa pre nego što budu usvojene.

Ova procena uticaja propisa (RIA) procenjuje preporuke predloga na nivou EU u kontekstu dinamike industrije: dekarbonizacije (npr. vodonik, elektrifikacija, cirkularnost), digitalizacije (automatizacija, veštačka inteligencija, promene u veštinama) i socio-ekonomskih pritisaka (troškovi energije, globalna konkurencija, nedostatak veština). Razmatra njihovu usklađenost sa agendama EU (Evropski zeleni plan, Plan za čistu industriju, Akt o industriji sa nultom stopom emisija, Mapa puta za kvalitetna radna mesta) i koristi dostupne podatke o zaposlenosti (oko 293.000 direktnih radnih mesta u industriji čelika i više od 30 miliona radnih mesta u celokupnoj prerađivačkoj industriji EU).

Svrha i obim – Osnovna svrha procene uticaja propisa (RIA) je da se obezbedi sistematsko poređenje alternativnih rešenja, procene kompromisi povezani sa svakom opcijom i identifikuje pristup kojim se maksimiziraju društvene koristi, a istovremeno minimiziraju ekonomski i administrativni troškovi. Procena se fokusira na osnovne principe održive konkurentnosti, predviđanje promena, razvoj veština, kvalitetno zapošljavanje i strateški socijalni dijalog. Takođe procenjuje preporuke na nivou EU, sektorskih socijalnih partnera i na nacionalnom nivou. I kvantitativne i kvalitativne procene zasnivaju se na uporedivim studijama, kao što je Akcelerator dekarbonizacije industrije.

Koncept procene uticaja propisa

Procena uticaja propisa (PUP) je strukturisan proces koji vlade i javni organi koriste za procenu verovatnih posledica predloženih propisa pre njihove primene. Umesto da se zakonodavstvo procenjuje tek nakon što stupi na snagu, RIA pruža analizu zasnovanu na dokazima tokom faze izrade politike.

Kao instrument politike, RIA omogućava vladama da procene verovatne posledice predloženih propisa pre nego što budu usvojeni. Osim procene direktnih budžetskih efekata, ona ispituje šire ekonomske, socijalne i ekološke uticaje, uključujući troškove za preduzeća, efekte na potrošače, javnu bezbednost, zapošljavanje i javne usluge. Njen primarni cilj je da podrži donošenje odluka zasnovanih na dokazima upoređivanjem alternativnih opcija politike i identifikovanjem onih koje postižu ciljeve politike uz najmanje moguće troškove za društvo. Uspostavljene metodologije i međunarodno iskustvo omogućavaju vladama da efikasno sprovedu procenu uticaja propisa, čak i sa ograničenim resursima, kroz srazmerne i isplative procene. Da bi bila efikasna, procena uticaja propisa mora biti integrisana u izradu politika i izradu nacrtu zakona i podržana snažnom političkom posvećenošću i administrativnim kapacitetima.

Iako procena uticaja propisa ne zamenjuje političku procenu, ona donosiocima odluka pruža pouzdane dokaze koji dopunjuju ustavne obaveze, prioritete politike, ideološka razmatranja i međunarodne obaveze, čime doprinosi transparentnijem i informisanijem kreiranju javnih politika. Ovo je posebno važno za sektor metala, gde regulatorne odluke često zahtevaju uspostavljanje ravnoteže između zaštite životne sredine, industrijske konkurentnosti, zapošljavanja, inovacija i strateške autonomije.

Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) imala je vodeću ulogu u promovisanju procene uticaja propisa kao kamena temeljca kreiranja politika zasnovanih na dokazima. Od devedesetih godina prošlog veka, OECD podstiče vlade da sistematski procenjuju verovatne ekonomske, društvene i ekološke uticaje predloženih propisa pre njihovog usvajanja. Prema OECD-u (2018, 2021), RIA unapređuje kvalitet regulative tako što obezbeđuje da opcije politike budu jasno definisane, da se procene troškovi i koristi i da se tokom celog procesa donošenja odluka konsultuju zainteresovane strane. OECD takođe naglašava da procena uticaja propisa treba da bude srazmerna značaju predloženog propisa, da bude integrisana u ranoj fazi razvoja politike i da bude praćena ex post evaluacijom kako bi se utvrdilo da li propisi postižu svoje predviđene ciljeve. Kroz svoju Preporuku Saveta o regulatornoj politici i upravljanju (2012) i izveštaje o izgledima regulatorne politike, OECD pruža međunarodno priznate principe i referentne vrednosti koji pomažu vladama da osmisle transparentne, odgovorne i efikasne regulatorne sisteme.

OECD (2021) naglašava da svaka regulatorna intervencija u određenoj meri predstavlja eksperiment u oblasti javne politike čija se efikasnost može u potpunosti proceniti tek nakon sprovođenja. Dok neki propisi postižu svoje predviđene ciljeve, drugi donose ograničene koristi ili neželjene posledice i stoga zahtevaju reviziju ili ukidanje. Instrumenti regulatornog upravljanja – uključujući procenu uticaja propisa, konsultacije sa zainteresovanim stranama i ex post evaluaciju – omogućavaju vladama da ispituju širok spektar političkih alternativa, procene njihove verovatne uticaje, uključe zainteresovane strane, prate sprovođenje i procene učinak propisa. Ovi alati su već dugo od suštinskog značaja za unapređenje kvaliteta regulative i ostaće od suštinskog značaja dok vlade reaguju na sve složenije ekonomske, tehnološke i društvene izazove. Međutim, oni moraju da se dalje razvijaju i da se efikasnije primenjuju kako bi se podržale informisane odluke o tome da li su regulatorne ili neregulativne mere najprikladnije sredstvo za postizanje ciljeva javne politike.

Evropska komisija (2018, 2026) je razvila jedan od najsveobuhvatnijih sistema procene uticaja na svetu u okviru svog Programa za bolju regulativu. Svaki značajniji zakonodavni predlog obično sadrži procenu sledećeg:

- problema koji zahteva intervenciju;

- ciljeva politike;
- alternativnih opcija politike;
- očekivanih ekonomskih uticaja;
- društvenih uticaja;
- uticaji na životnu sredinu;
- administrativna opterećenja;
- izazovi u sprovođenju;
- mehanizmi praćenja i evaluacije.

Za metalnu industriju ovaj proces je posebno važan jer regulatorne odluke često podrazumevaju uspostavljanje ravnoteže između suprotstavljenih ciljeva kao što su zaštita životne sredine, industrijska konkurentnost, zapošljavanje, inovacije i strateška autonomija.

Značaj procene regulatornog uticaja u sektoru metala

Pored gorenavedenih faktora, procena uticaja propisa je posebno važna u sektoru metala jer je ova industrija strogo regulisana, kapitalno intenzivna, globalno integrisana i ključna za strategije Evropske unije u oblasti industrije i zelene tranzicije. Propisi koji utiču na emisije, energetske efikasnost, bezbednost na radu, upravljanje otpadom, ciljeve cirkularne ekonomije, određivanje cena ugljenika i međunarodnu trgovinu mogu imati značajne ekonomske, ekološke i društvene posledice. Dobro osmišljena procena uticaja propisa omogućava donosiocima odluka da procene ove posledice pre uvođenja novih regulatornih mera, čime se poboljšavaju i kvalitet propisa i konkurentnost industrije.

OECD (2021) naglašava da efikasna procena uticaja propisa treba da bude integrisana u najranijim fazama razvoja politika, što vladama omogućava da uporede regulatorne i neregulativne alternative, procene potencijalne kompromise i identifikuju opciju kojom se maksimiziraju javne koristi, a istovremeno minimiziraju nepotrebni troškovi. Ova preporuka je posebno relevantna za metalnu industriju, gde troškovi usaglašenosti povezani sa standardima zaštite životne sredine, Mehanizmom za korekciju ugljenika na granici (CBAM), zahtevima dekarbonizacije i energetske politikama mogu značajno uticati na troškove proizvodnje, odluke o investicijama i međunarodnu konkurentnost.

PROCENA UTICAJA PROPISA takođe jača učešće zainteresovanih strana tako što uključuje proizvođače čelika, proizvođače aluminijuma, prerađivače metala, predstavnike radnika, organizacije za zaštitu životne sredine i potrošače tokom celog procesa kreiranja politika. Takve konsultacije pomažu u identifikovanju praktičnih izazova u primeni, neželjenih posledica i mogućnosti za inovacije. Rano uključivanje zainteresovanih strana poboljšava

kvalitet, transparentnost i legitimitet regulatornih odluka, istovremeno povećavajući usklađenost sa usvojenim propisima (OECD, 2021).

Prihvatanje novih tehnologija postalo je osnovni uslov za promovisanje socijalne inkluzije, smanjenje nejednakosti i jačanje poverenja javnosti u donošenje odluka od strane vlade. Pandemija COVID-19 jasno je pokazala i vrednost inovacija i potrebu za regulatornim sistemima koji su dovoljno fleksibilni da brzo reaguju na neočekivane krize. Digitalne tehnologije, veštačka inteligencija, analiza podataka i druge tehnološke inovacije omogućile su vladama da održe osnovne javne usluge, podrže ekonomsku aktivnost i unaprede upravljanje krizama.

Kako se društva i dalje suočavaju sa izazovima povezanim sa klimatskim promenama, demografskim promenama, digitalnom transformacijom i geopolitičkom neizvesnošću, inovacije će i dalje biti ključni pokretač održivog ekonomskog i društvenog razvoja.

Međutim, tehnološki napredak stvara i nove regulatorne izazove. Vlade i uključene zainteresovane strane moraju da obezbede podsticanje inovacija bez ugrožavanja osnovnih javnih interesa, uključujući zdravlje, bezbednost, zaštitu životne sredine, privatnost i individualna prava. Prema podacima OECD-a (2021), samo oko polovina zemalja članica OECD-a sistematski procenjuje uticaj novih politika na inovacije, što ukazuje na to da aspekti koji se odnose na inovacije i dalje nisu dovoljno integrisani u regulatorne procese. Kao rezultat toga, propisi mogu nenamerno da stvore prepreke tehnološkom razvoju ili da ne uspeju da predvide nove rizike povezane sa novim tehnologijama.

Da bi se odgovorilo na ove izazove, vlade i relevantne zainteresovane strane, naročito socijalni partneri, moraju da razviju agilnije regulatorne sisteme koji se zasnivaju na dokazima i koji su otporniji. Procenu uticaja propisa (RIA), angažovanje zainteresovanih strana i ex post evaluaciju treba prilagoditi tako da odražavaju brze tehnološke promene i sve veću neizvesnost. Ovi alati mogu pomoći donosiocima politika da identifikuju potencijalne rizike i prilike, procene alternativne opcije politika i obezbede da propisi ostanu srazmerni i usmereni ka budućnosti. Fleksibilni regulatorni pristupi – kao što su regulatorna okruženja za testiranje, regulativa zasnovana na ishodima i periodični regulatorni pregledi – mogu da podrže eksperimentisanje uz zadržavanje odgovarajućih zaštitnih mera. Kombinovanjem regulative koja je naklonjena inovacijama sa snažnim javnim nadzorom, vlade mogu da podstaknu ekonomsku konkurentnost, poboljšaju otpornost društva i ojačaju poverenje javnosti u regulatorne institucije, čime se obezbeđuje da tehnološki napredak doprinosi dugoročnom održivom razvoju.

Ukratko, brza tehnološka transformacija sektora metala – uključujući digitalizaciju, automatizaciju, proizvodnju čelika na bazi vodonika, elektrifikaciju i cirkularne proizvodne sisteme – zahteva regulatorne okvire koji su fleksibilni i zasnovani na dokazima. OECD (2020, 2021) tvrdi da se alati za upravljanje regulativom, uključujući procenu uticaja propisa (RIA), angažovanje zainteresovanih strana i ex post evaluaciju, moraju razvijati kako bi pomogli vladama da se suoče sa novim izazovima i utvrde da li su regulatorni ili alternativni instrumenti politike najprikladniji. U sektoru metala, visokokvalitetna procena uticaja propisa doprinosi uspostavljanju ravnoteže između ekološke održivosti i industrijske konkurentnosti, inovacija, zapošljavanja i dugoročne sigurnosti ulaganja, čime se podržavaju i ekonomska otpornost i uspešna primena evropske zelene tranzicije i mnogi drugi povezani izazovi, o kojima će biti reči kasnije u tekstu.

Izjava o izazovima i ciljevi politike

- *Zelena tranzicija*: Proizvodnja sa visokim emisijama (na industriju čelika otpada više od 5% emisija gasova sa efektom staklene bašte u EU), energetska intenzitet, određivanje cene ugljenika (ETS/CBAM) i potrebe za investicijama usled nedostatka pristupačne čiste energije. Sektor se suočava sa dvostrukim izazovom dekarbonizacije proizvodnje uz istovremeno zadovoljavanje rastuće potražnje za metalima potrebnim za tehnologije obnovljive energije i električna vozila.
- *Digitalna tranzicija*: Automatizacija i veštačka inteligencija mogu značajno da poboljšaju produktivnost i bezbednost, ali i da stvore rizike od gubitka radnih mesta, neusklađenosti veština, pojačanog nadzora na radnom mestu i konkurentskih nedostataka za MSP.
- *Zapošljavanje i socijalna pitanja*: Rizici od gubitka radnih mesta/regionalnog pada, neujednačen kvalitet radnih mesta između velikih preduzeća i MSP, kao i slabo predviđanje i socijalni dijalog (projekat SoDi je identifikovao reaktivne pristupe i kasno uključivanje zainteresovanih strana). Nedostaci u kapacitetima i dalje ometaju efikasno kolektivno pregovaranje o pitanjima vezanim za tranziciju.
- *Širi kontekst*: Globalni višak kapaciteta, visoki troškovi energije u EU, regulatorno opterećenje, ranjivosti lanca snabdevanja. Nedavni podaci za period 2025–2026. ukazuju na skroman oporavak potražnje, ali i na rekordno nisku proizvodnju i visoke udele uvoza.

Glavni ciljevi predloženih reformi, usklađeni sa prioritetima EU i preporukama projekta SoDi, su sledeći:

1. Integriranje kvaliteta zapošljavanja i socijalnog dijaloga u politike zelene i digitalne tranzicije.
2. Unapređenje razvoja veština, prekvalifikacije i celoživotnog učenja kroz sektorska partnerstva.
3. Promovisanje kvalitetnog zapošljavanja i adekvatnih uslova rada.
4. Jačanje strateškog socijalnog dijaloga na nivou EU, na nacionalnom nivou, na nivou sektora i na nivou preduzeća.
5. Obezbeđivanje pravednog i dostupnog finansiranja, naročito za MSP.

Zajedno, ovi ciljevi se bave zajedničkim izazovima koje je identifikovao projekat SoDi – posebno ograničenim institucionalnim kapacitetima i slabom integracijom politika tranzicije – uz priznavanje važnih nacionalnih razlika u sistemima industrijskih odnosa.

Opis predloga politike

Okvir se zasniva na šest principa i pretvara ih u preporuke na različitim nivoima upravljanja.

Institucije EU

- Obezbediti usaglašenu primenu Sporazuma o čistoj industriji, Akcionog plana za čelik i metale i povezanih inicijativa kroz sistematske procene uticaja na zapošljavanje.
- Uspostaviti sektorske mehanizme praćenja i opservatorije koji obuhvataju zapošljavanje, veštine i bezbednost i zdravlje na radu (BZR).
- Povezati podršku dekarbonizaciji i digitalizaciji sa planovima tranzicije, obukom radne snage i socijalnim dijalogom.
- Poboljšati pristup finansiranju (JTF, ESF+, Fond za inovacije) kroz pojednostavljene procedure.
- Uvesti sektorsku garanciju za veštine.
- Pružiti smernice o odgovornoj veštačkoj inteligenciji i digitalizaciji.
- Ojačati Evropski odbor za sektorski socijalni dijalog.

Evropski socijalni partneri (CEEMET i industriAll Europe)

- Razviti zajedničke okvire i smernice o tranzicijama, praćenju, izgradnji kapaciteta i učenju od kolega.
- Pružanje koordinisanog doprinosa debatama o politikama EU.
- Nacionalne i sektorske organizacije
- Jačanje preventivnog socijalnog dijaloga, analitičkih kapaciteta, kolektivnog pregovaranja o veštinama, standarda kvaliteta i korišćenja platformi EU.

U sprovođenju treba naglasiti fleksibilnost, poštujući nacionalne sisteme industrijskih odnosa, a istovremeno promovišući praktično sprovođenje kroz radionice, razmenu podataka i inicijative za izgradnju kapaciteta.

Regulatorno okruženje sektora metala u EU

Regulatorni okvir koji utiče na evropske proizvođače metala znatno se proširio u protekle dve decenije. Najznačajnije oblasti obuhvataju:

Zakonodavstvo u oblasti zaštite životne sredine

Propisi o zaštiti životne sredine predstavljaju najveći izvor obaveza usaglašenosti. Glavni zakonodavni instrumenti obuhvataju:

- Direktiva o industrijskim emisijama
- Sistem EU za trgovinu emisijama (EU ETS)
- Zakonodavstvo o kvalitetu ambijentalnog vazduha
- Okvirna direktiva o vodama
- Okvirna direktiva o otpadu
- Direktiva o ekološkoj odgovornosti
- Direktiva o proceni uticaja na životnu sredinu

Proizvodnja metala je energetska intenzivna i stvara emisije ugljen-dioksida, sumpor-dioksida, azotnih oksida, čestica, teških metala i industrijskog otpada. Shodno tome, propisi o zaštiti životne sredine direktno utiču na proizvodne tehnologije, odluke o ulaganjima, operativne troškove i konkurentnost.

Klimatska politika

Evropski zeleni plan je fundamentalno promenio regulatorni pejzaž. Glavne inicijative obuhvataju:

- Paket „Spremni za cilj 55“
- Mehanizam za korekciju ugljenika na granici (CBAM)
- Direktiva o obnovljivoj energiji
- Direktiva o energetska efikasnosti
- Zakon o industriji sa nultom stopom emisija ugljenika
- Zakon o kritičnim sirovinama

Cilj ovih mera je smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte, uz sprečavanje premeštanja emisija ugljenika i podršku strateškoj industrijskoj proizvodnji širom Evrope.

Bezbednost i zdravlje na radu

Metaloprerađivačka ostaje jedna od evropskih industrija visokog rizika zbog izloženosti sledećem:

- rastopljenim metalima;
- visokim temperaturama;
- teškim mašinama;
- dimovima od zavarivanja;
- vibracijama;
- buka;
- opasne hemikalije.

Poslodavci moraju da poštuju sveobuhvatno zakonodavstvo o zdravlju na radu koje obuhvata:

- procenu rizika;
- praćenje radnog mesta;
- ličnu zaštitnu opremu;
- bezbednost mašina;
- granične vrednosti izloženosti hemikalijama;
- obuka radnika;
- prijavljivanje nezgoda.

Iako su ovi propisi značajno smanjili broj nesreća na radu tokom poslednjih decenija, usaglašenost i dalje zahteva ulaganja u opremu, sisteme praćenja i obuku zaposlenih.

Uredba o hemikalijama

Uredba o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju hemikalija (REACH) značajno utiče na proizvođače metala. Proizvođači moraju:

- registruju supstance;
- pruže toksikološke informacije;
- procenjuju hemijske rizike;
- zamenjuju opasne supstance kada je to moguće;
- da saopštavaju informacije o bezbednosti kroz ceo lanac snabdevanja**.**

Usklađenost može biti posebno zahtevna za MSP sa ograničenom stručnošću u oblasti propisa.

Zakonodavstvo o cirkularnoj ekonomiji

Prelazak na cirkularnu ekonomiju stvara i obaveze i prilike. Metalni proizvodi su jedinstveno reciklabilni, pri čemu se čelik i aluminijum mogu više puta reciklirati bez značajnog gubitka kvaliteta. Važeći propisi sve više promovišu:

- reciklažu;
- ponovnu upotrebu;
- eko-dizajn;
- korišćenje otpada;
- industrijsku simbiozu;
- efikasnost korišćenja resursa.

Ove politike podržavaju dugoročnu održivost, a istovremeno stvaraju nove poslovne prilike na tržištu sekundarnih sirovina.

Procena uticaja

Ekonomski uticaji

Koristi

1. Konkurentnost i investicije: Kriterijumi nabavke „Kupuj evropsko“, standardi nabavke sa niskim emisijama ugljenika, proširenje CBAM-a i inicijative vodećih tržišta mogli bi da stvore ili sačuvaju radna mesta i povećaju bruto dodatu vrednost (BDV). Uprdivim studijama procenjuju se koristi u rasponu od stotina miliona do nekoliko milijardi evra u sektorima kao što su čelik i cement. Mere pristupačnosti energije i podrška investicijama, uključujući bespovratna sredstva koja pokrivaju do 50% prihvatljivih investicija, smanjile bi rizike od preusmeravanja emisija ugljenika.
2. Inovacije i cirkularnost: Ulaganja u veštine, digitalizaciju i inovacije poboljšala bi produktivnost, povećala reciklažu otpada i podržala razvoj novih lanaca vrednosti.
3. Efekti u nižim fazama proizvodnog lanca: Konkurentna industrija metala podržava električna vozila, tehnologije obnovljivih izvora energije, odbranu i širi industrijski rast u EU.

Troškovi

- Značajna ulaganja u tehnologije dekarbonizacije i prekvalifikaciju radne snage, iako bi se ti troškovi delimično nadoknadili instrumentima javnog finansiranja, sredstvima Inovacionog fonda i prihodima od ETS-a.

- Administrativni troškovi koji se odnose na procene uticaja, izveštavanje i zahteve za finansiranje, koji bi se mogli ublažiti merama pojednostavljenja.
- Jedan od primarnih ciljeva procene uticaja propisa (RIA) je procena troškova usaglašenosti. Troškovi usaglašenosti odnose se na finansijske, administrativne, operativne troškove i troškove propuštenih prilika koje preduzeća imaju prilikom ispunjavanja zakonskih i regulatornih zahteva. U sektoru metala EU, ovi troškovi proizlaze iz obaveza koje se odnose na zaštitu životne sredine, bezbednost i zdravlje na radu, upravljanje hemikalijama, izveštavanje, sertifikaciju i usvajanje čistijih i efikasnijih proizvodnih tehnologija. Proizvođači metala snose troškove koji se odnose na: ekološke dozvole; praćenje emisija; usaglašenost sa zakonima; obaveze izveštavanja; sertifikaciju; revizije; obuku zaposlenih; i obavezne tehnološke nadogradnje. Velike multinacionalne firme često imaju posebna odeljenja za usklađenost, dok MSP često zavise od spoljnih konsultanata. Troškovi usaglašenosti mogu smanjiti profitabilnost, naročito u periodima niskih globalnih cena metala.
- Kratkoročni poremećaji na proizvodnim lokacijama sa visokim emisijama, iako bi mehanizmi predviđanja i socijalni dijalog trebalo da olakšaju nesmetanje procese restrukturiranja.

Sve u svemu, očekivani ekonomski uticaj je pozitivan, uz visok povraćaj ulaganja kroz očuvanje evropske industrijske baze, povećanu konkurentnost i tehnološko liderstvo. Očekuje se da će MSP imati koristi od ciljanih mera podrške.

Drugi povezani ekonomski uticaji

- Odluke o ulaganjima: regulativa snažno utiče na odluke o ulaganjima. Predvidljivi regulatorni okviri podstiču preduzeća da ulažu u: električne lučne peći; proizvodnju čelika na bazi vodonika; tehnologije za hvatanje ugljenika; digitalni nadzor; energetske efikasnost; reciklažu otpada. Nasuprot tome, regulatorna neizvesnost može da odloži ulaganja ili podstakne preseljenje van Evrope. Procena uticaja propisa (RIA) stoga pokušava da proceni ne samo neposredne troškove usaglašenosti već i dugoročne podsticaje za ulaganja.
- Međunarodna konkurentnost: Evropski proizvođači metala se na globalnom nivou takmiče sa firmama koje posluju u veoma različitim regulatornim režimima. Zemlje sa nižim ekološkim standardima često imaju koristi od nižih troškova proizvodnje. EU je pokušala da reši ovo putem: besplatne dodela emisijskih jedinica u okviru EU ETS-a; CBAM-a; državne pomoći za dekarbonizaciju; i finansiranja inovacija. Procene uticaja takođe analiziraju da li predloženi propisi mogu

nenamerno da povećaju uvoz iz zemalja sa nižim standardima zaštite životne sredine.

- Inovacije: regulativa može da podstakne tehnološke inovacije. Ekološki standardi su podstakli razvoj: čelika sa niskim emisijama ugljenika; zelenog aluminijuma; tehnologija redukcije vodonikom; napredne reciklaže; digitalne kontrole procesa; i sistema za iskorišćavanje energije.

Dobro osmišljena regulativa može pozitivno da utiče na odluke o ulaganjima, da poveća konkurentnost umesto da je smanji i može da podstakne tehnološke inovacije. Stoga bi procena uticaja propisa trebalo da ispituje i uticaje na investicije, konkurentnost i inovacije, zajedno sa svim drugim pitanjima.

Društveni uticaji

Pozitivni efekti

- *Zapošljavanje*: Očuvanje i stvaranje kvalitetnih radnih mesta kroz mere pravedne tranzicije i garancije sektorskih veština. Projekat SoDi ističe poboljšanja u pogledu stabilnosti zaposlenja, bezbednosti i zdravlja na radu i učešća radnika.
- *Inkluzija*: Posebna pažnja posvećuje se MSP i ranjivim grupama, uključujući starije radnike, niskokvalifikovane radnike, žene i migrante, kroz plaćene obuke i mogućnosti prekvalifikacije.
- *Socijalni dijalog*: Jačanje uloge socijalnih partnera, rešavanje nedostataka u upravljanju identifikovanih u projektu SoDi i unapređenje poverenja i legitimiteta.
- *Razvoj veština*: Sektorska partnerstva pomažu u rešavanju nedostataka u oblasti STEM-a, digitalnih i zelenih veština. Sve u svemu, očekuje se da će predlog poboljšati kvalitet i sigurnost zaposlenja, uz istovremenu podršku ciljevima Mapa puta za kvalitetna radna mesta.

Rizici

- *Neujednačena primena u državama članicama*. Stoga će biti potrebna značajna izgradnja kapaciteta kako bi se osiguralo da socijalni dijalog postane zaista delotvoran, a ne samo proceduralan. Mere predviđanja takođe treba da doprinesu smanjenju nezaposlenosti mladih i strukturne nezaposlenosti.

Neizvestan društveni uticaj i/ili rizici

- *Regulativa može uticati na zapošljavanje* tako što će povećati troškove proizvodnje; podstaći automatizaciju; podržati (ili opteretiti) nove zelene industrije; i stvoriti potražnju za visoko kvalifikovanim radnicima.

Procene uticaja bi stoga trebalo da ispitaju efekte na zaposlenost u različitim regionima i industrijskim sektorima.

- *Potrebe u pogledu veština:* zelena i digitalna tranzicija zahtevaju značajno unapređivanje veština radne snage. Budućim radnicima će sve više biti potrebna stručnost u oblasti robotike; veštačke inteligencije; digitalnog održavanja; vodoničnih tehnologija; upravljanja životnom sredinom; analitike podataka; i sajber bezbednosti. Procena uticaja propisa takođe razmatra implikacije na tržište rada i identifikuje komplementarne politike obrazovanja i obuke.
- *Poboljšanja u oblasti zdravlja na radu:* propisi o bezbednosti su doneli značajne društvene koristi, ali i povezane troškove, u vidu poboljšane ventilacije, zaštite mašina, automatizacije i zaštitne opreme. Svi ovi faktori su doveli do smanjenja broja nezgoda na radu, profesionalnih bolesti, dugotrajne invalidnosti i izostajanja sa posla. Iako ova poboljšanja zahtevaju ulaganja, ona često smanjuju troškove osiguranja i povećavaju produktivnost.
- *Regionalni razvoj:* Mnoga evropska postrojenja za proizvodnju čelika i metala nalaze se u regionima koji su u velikoj meri zavisni od zaposlenosti u proizvodnji. Zatvaranje pogona usled regulatornih ili tržišnih pritisaka može imati značajne regionalne posledice, uključujući: nezaposlenost; smanjenje broja stanovnika; smanjenje poreskih prihoda; i slabljenje lokalnih lanaca snabdevanja. Procene uticaja stoga takođe razmatraju teritorijalne uticaje, pored agregatnih ekonomskih pokazatelja.

Uticaji na životnu sredinu

- Ciljevi u oblasti zaštite životne sredine i dalje su u središtu industrijske regulative EU, a predložene mere su usko usklađene sa Evropskim zelenim planom. Sektor metala, naročito proizvodnja čelika, čini značajan udeo industrijskih emisija gasova sa efektom staklene bašte; shodno tome, politike koje promovišu električnu energiju iz obnovljivih izvora, proizvodnju zasnovanu na vodoniku, energetske efikasnosti, hvatanje, korišćenje i skladištenje ugljenika (CCUS), reciklažu i druge cirkularne proizvodne sisteme imaju značajan potencijal za smanjenje emisija u narednim decenijama. Ove mere takođe pomažu u sprečavanju premeštanja emisija ugljenika, istovremeno podržavajući prelazak na industrijske procese sa niskim emisijama ugljenika i smanjujući rizik od deindustrijalizacije.
- Pored ublažavanja klimatskih promena, savremene tehnologije za kontrolu zagađenja poboljšavaju kvalitet vazduha smanjenjem emisija sumpor-dioksida, azotnih oksida, čestica i teških metala, čime se

ostvaruju značajne koristi za javno zdravlje. Veća cirkularnost i veće stope reciklaže smanjuju zavisnost od primarnih sirovina, povećavaju efikasnost korišćenja resursa i dodatno smanjuju emisije gasova sa efektom staklene bašte u svim lancima vrednosti metala.

- Uvođenje naprednih proizvodnih tehnologija takođe zahteva efikasan nadzor i procene bezbednosti na radu kako bi se osiguralo da tehnološke inovacije smanjuju opasnosti na radnom mestu, uz istovremeno održavanje visokih standarda zaštite radnika. Sve u svemu, ove mere zaštite životne sredine doprinose održivijoj, resursno efikasnijoj, konkurentnijoj i otpornijoj evropskoj metalurškoj industriji.
- *Efikasnost korišćenja resursa*: reciklaža metala zahteva znatno manje energije od proizvodnje primarnih metala iz ruda. Zakonodavstvo o cirkularnoj ekonomiji podstiče veće stope reciklaže; duži vek trajanja proizvoda; poboljšanu iskorišćenost materijala; i smanjenje rudarstva. Ove mere doprinose *i održivosti i strateškoj bezbednosti resursa*.
- *Zaštita biodiverziteta*: izdavanje ekoloških dozvola smanjuje zagađenje koje utiče na reke, podzemne vode, šume, poljoprivredno zemljište i ekosisteme. Poboljšanja životne sredine koja su rezultat toga protežu se i van industrijskih lokacija.

Ostali mogući pozitivni uticaji

- *Administrativno opterećenje*: Važna komponenta procene uticaja propisa odnosi se na administrativne složenosti (birokratiju) i povezane troškove. Preduzeća često identifikuju opterećenja povezana sa sledećim: dupliranim izveštavanjem; preklapanjem inspekcija; višestrukim dozvolama; nedoslednim tumačenjem u državama članicama; dugotrajnim postupcima izdavanja dozvola. Smanjenje nepotrebne birokratije može poboljšati konkurentnost bez slabljenja zaštite životne sredine. Digitalni sistemi izveštavanja i usaglašene procedure nude značajne mogućnosti za pojednostavljenje.
- *Uticaj na mala i srednja preduzeća*: MSP predstavljaju značajan udeo preduzeća koja posluju u oblasti obrade metala, mašinske obrade, livnica i proizvodnje komponenti. U poređenju sa velikim korporacijama, MSP se generalno suočavaju sa: većim troškovima usaglašenosti po zaposlenom; manjim brojem specijalizovanog osoblja; većim finansijskim ograničenjima; i ograničenim pristupom stručnosti u oblasti zaštite životne sredine. Shodno tome, procene uticaja EU sve više primenjuju princip „Prvo misli o malima“. Moguće mere ublažavanja obuhvataju: pojednostavljeno izveštavanje; tehničke smernice; digitalne alate za usaglašenost; finansijsku pomoć; i duže prelazne periode. Posebno su za MSP važna smanjenja administrativnih

opterećenja kroz pojednostavljenje, digitalne alate i učenje od kolega. Sve navedeno moglo bi da omogući snažnu usklađenost sa postojećim političkim okvirima EU, izbegavajući nepotrebna preklapanja u regulativi. Konačno, to bi moglo imati pozitivne regionalne uticaje, naročito za regione sa značajnim klasterima metalne industrije i investicionim potrebama povezanim sa tranzicijom.

Poređenje opcija politike

- Status kvo: Nedovoljno. Projekat SoDi pokazuje reaktivan socijalni dijalog, nedostatke u kapacitetima i slabu integraciju pitanja tranzicije, što dovodi do visokog rizika od isticanja ugljenika i deindustrijalizacije.
- Blaža koordinacija: Dobrovoljne smernice bi imale ograničenu efikasnost i verovatno bi dovele do trajne neujednačene primene.
- Predloženi okvir: Uravnotežen, na dokazima zasnovan, višenivovski pristup koji nudi najviši stepen usklađenosti sa ciljevima politike EU i stavovima evropskih socijalnih partnera.

Predloženi okvir je stoga poželjna opcija jer strateški uključuje kvalitet zapošljavanja i socijalni dijalog u politike industrijske, ekološke i digitalne tranzicije.

Konsultacije sa zainteresovanim stranama i socijalni dijalog

Efikasna procena uticaja propisa zavisi od sveobuhvatnih konsultacija sa zainteresovanim stranama. Tipični učesnici su proizvođači metala; organizacije poslodavaca; sindikati; ekološke nevladine organizacije; organizacije potrošača; akademski stručnjaci; regionalne vlasti; i nacionalne vlade. Konsultacije unapređuju kvalitet propisa tako što se identifikuju praktični izazovi u primeni pre nego što se zakonodavstvo usvoji. Socijalni dijalog je posebno važan u sektoru metala zbog značajnih izazova u oblasti zapošljavanja i restrukturiranja u ovoj industriji.

Predlog se čvrsto zasniva na nalazima projekta SoDi, koji je kombinovao više istraživačkih metoda i odražavao nacionalne razlike, kao i na doprinosima evropskih socijalnih partnera CEEMET i industriAll Europe. Evropski odbor za sektorski socijalni dijalog predviđen je kao glavna platforma za sprovođenje i kontinuirane konsultacije. Procena uticaja na propise pretpostavlja stalno angažovanje zainteresovanih strana, uz uvažavanje činjenice da nacionalne razlike zahtevaju prilagođene pristupe, naročito u zemljama u kojima su institucije socijalnog dijaloga i dalje relativno slabe.

Praćenje i evaluacija

Procena uticaja propisa se ne završava usvajanjem zakonodavstva. Efikasna regulativa zahteva kontinuirano praćenje pomoću pokazatelja kao što su:

Ekonomski pokazatelji

- obimi proizvodnje;
- izvoz;
- investicije;
- produktivnost;
- efikasnost socijalnog dijaloga;
- investicioni tokovi,
- učešće MSP;
- profitabilnost.

Pokazatelji zaštite životne sredine

- smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte;
- energetska intenzitet;
- stope recikliranja;
- stvaranje otpada.

Socijalni pokazatelji

- nivoi zaposlenosti i kvalitet radnih mesta;
- nesreće na radu;
- sticanje veština i učešće u obukama;
- profesionalna oboljenja.

Alati: Sektorske opservatorije, godišnji pregledi, procene uticaja.

Vremenski okvir: Srednjoročna revizija do 2030. godine, usklađena sa ciljevima EU.

Redovna evaluacija omogućava donosiocima odluka da izmene zakonodavstvo kada se pojave neželjene posledice.

Izazovi za buduću procenu uticaja propisa

Nekoliko novih pitanja će verovatno oblikovati buduće procene uticaja propisa za sektor metala.

Zelena tranzicija: Dekarbonizacija proizvodnje čelika i aluminijuma zahteva ulaganja u iznosu od mnogo milijardi evra. Buduće procene uticaja propisa moraju da procene: potrebe za ulaganjima; mehanizme finansiranja; uticaje na konkurentnost; infrastrukturne zahteve; dostupnost vodonika.

Strateška autonomija: Nedavna geopolitička dešavanja pojačala su zabrinutost zbog zavisnosti Evrope od uvoznih metala i kritičnih sirovina. Budući propisi moraju da uspostave ravnotežu između ekoloških ambicija i industrijske otpornosti i sigurnosti snabdevanja.

Digitalizacija: Tehnologije Industrije 4.0 sve više utiču na usaglašenost. Veštačka inteligencija, senzori, digitalni blizanci i prediktivno održavanje mogu da poboljšaju: energetska efikasnost; praćenje emisija; bezbednost na radnom mestu; i tačnost izveštavanja. Buduće procene uticaja propisa treba da uključe prednosti digitalne transformacije u analizu propisa.

Globalna konkurencija: Evropski proizvođači se suočavaju sa sve većom konkurencijom iz Azije, Severne Amerike i ekonomija u razvoju. Buduće procene uticaja treba da uzmu u obzir međunarodna regulatorna poređenja; uticaje na trgovinu; rizike od isticanja ugljenika; i mobilnost investicija.

Ukupna procena

Ciljevi reformi su sledeći (usklađeni sa ciljevima EU i SoDi-ja):

1. Uključiti kvalitet zapošljavanja i dijalog u politike ekologizacije/digitalizacije.
2. Jačanje predviđanja (rano upozoravanje, procene uticaja).
3. Unapređenje veština/prekvalifikacija/celoživotno učenje putem sektorskih partnerstava.
4. Promovisanje kvalitetnih radnih mesta.
5. Jačanje strateškog socijalnog dijaloga (Sektorski komitet EU, nacionalni nivo/nivo preduzeća).
6. Obezbediti pravedno finansiranje uz adekvatnu dostupnost (posebno za MSP).

Ovim se rešavaju obrasci SoDi-ja: zajednički izazovi (kapacitet, integracija) sa nacionalnim razlikama.

Zaključak i preporuke

Procena uticaja propisa (RIA) postala je nezaobilazan element kreiranja politika za evropski metalurški sektor. S obzirom na strateški značaj ove industrije za proizvodnju, energetska tranziciju, odbranu, saobraćaj i ekonomsku otpornost Evrope, regulatorne odluke moraju pažljivo da uspostave ravnotežu između zaštite životne sredine, društvenih ciljeva, industrijske konkurentnosti i strateške autonomije. Sveobuhvatne procene uticaja propisa omogućavaju kreatorima politika da uporede alternativne opcije politika, procene troškove usaglašenosti, predvide neželjene posledice i osmisle srazmerne regulatorne intervencije zasnovane na dokazima.

Da bi se podržala tranzicija sektora uz održavanje globalne konkurentnosti, potreban je koherentan paket industrijskih, finansijskih i regulatornih mera. Pristupačna energija treba da ostane prioritet kroz garantovane cene električne energije za energetska intenzivna industrija do 2035. godine, uz dopunu u vidu povlašćenih tarifa za kompanije obuhvaćene kolektivnim ugovorima. Slično tome, garantovane cene za vodonik iz obnovljivih izvora ubrzale bi dekarbonizaciju proizvodnje čelika, a istovremeno smanjile neizvesnost u pogledu ulaganja. Javni organi takođe treba da pruže ciljanu investicionu podršku, uključujući bespovratna sredstva ili niskokamatne kredite koji pokrivaju do 50% prihvatljivih troškova za kompanije koje ulažu u proizvodne pogone spremne za budućnost i obavezuju se na dugoročno poslovanje i zapošljavanje. Dodatni podsticaji mogu biti povezani sa obuhvatom kolektivnim ugovorima, dok bi vlade trebalo da razmotre sticanje vlasničkih udela u strateški važnim čeličanim kompanijama kada to podržava industrijsku transformaciju i smanjuje troškove finansiranja.

Mere na strani potražnje treba da ojačaju ova ulaganja podsticanjem evropske proizvodnje kroz strateške javne nabavke i održavanjem efikasne zaštite od preusmeravanja emisija ugljenika u okviru Mehanizma za korekciju ugljenika na granici (CBAM). Kada je to u skladu sa međunarodnim trgovinskim obavezama, mogu se razmotriti i komplementarne mere za rešavanje problema uvoza iz zemalja koje posluju po znatno nižim standardima zaštite životne sredine i rada. Istovremeno, pojednostavljenje propisa treba da ostane prioritet, naročito za mala i srednja preduzeća (MSP), kroz smanjenje nepotrebnog administrativnog opterećenja i poboljšanje pristupa finansijskoj podršci i digitalnim alatima za usaglašenost.

Sprovođenje industrijske politike treba da bude podržano jačom saradnjom između vlada, poslodavaca, sindikata i drugih zainteresovanih strana. Postojeće zajedničke inicijative socijalnih partnera treba brzo da se operativno sprovedu, dok industrijsku politiku treba usko integrisati sa evropskim odbrambenim kapacitetima i širim ciljevima strateške autonomije. Robusni

sistemi praćenja, podržani redovnim procenama i prilagođavanjem politika, ključni su za obezbeđivanje da regulatorne mere ostanu delotvorne u promenljivim tehnološkim i ekonomskim uslovima.

Buduće procene uticaja na poslovanje treba da usvoje integrisaniju i perspektivniju perspektivu. Treba posvetiti veću pažnju kumulativnim efektima više propisa, jer pojedinačno srazmerne mere mogu zajedno da nametnu značajne troškove preduzećima. Procene takođe treba da stave veći akcenat na dugoročne i dinamičke uticaje, uključujući inovacije, produktivnost, tehnološko učenje, međunarodnu konkurentnost, otpornost lanca snabdevanja, regionalnu koheziju i veštine radne snage. Pošto se MSP često suočavaju sa nesrazmerno visokim troškovima usaglašenosti u odnosu na svoje finansijske i administrativne kapacitete, njihove specifične okolnosti zahtevaju detaljniju analizu. Ranije i sistematičnije konsultacije sa zainteresovanim stranama poboljšale bi praktičnu izradu i sprovođenje novog zakonodavstva, dok bi snažnija regionalna analiza pomogla u utvrđivanju uticaja na oblasti koje su u velikoj meri zavisne od proizvodnje čelika i metala. Kontinuirano praćenje, unapređeno prikupljanje podataka i sistematske ex-post evaluacije koje upoređuju očekivane i stvarne ishode trebalo bi da postanu standardne komponente regulatornog procesa.

Ambiciozna agenda EU u oblasti klime i održivosti nastaviće da transformiše metaluršku industriju kroz strožije standarde emisija, zahteve cirkularne ekonomije, digitalizaciju, proizvodnju čelika na bazi vodonika, napredno recikliranje i druge tehnologije sa niskim emisijama ugljenika. Iako ova kretanja stvaraju značajne obaveze usaglašenosti i zahtevaju značajna ulaganja, ona takođe pružaju prilike za podsticanje inovacija, poboljšanje efikasnosti korišćenja resursa, jačanje otpornosti industrije i unapređenje dugoročne konkurentnosti evropske proizvodnje.

Na kraju, uspešna procena uticaja propisa doprinosi ne samo boljoj regulativi već i razvoju konkurentnog, održivog, inovativnog i otpornog evropskog sektora metala koji je sposoban da podrži šire industrijske, ekološke, socijalne i strateške ciljeve Evropske unije. Uz efikasnu primenu, predloženi okvir može da podstakne konkurentan, dekarbonizovan i društveno održiv evropski sektor metala, čime će doprineti industrijskoj otpornosti, strateškoj autonomiji, održivom ekonomskom rastu i uspešnoj zelenoj i digitalnoj tranziciji.

Izvori

- Evropska komisija (2018), Radni dokument službi Komisije – Rezime procene uticaja uz dokument Predlog uredbe Evropskog parlamenta i Saveta o uspostavljanju okvira mera za ubrzanje industrijskih kapaciteta i dekarbonizaciju u strateškim sektorima i izmeni uredbi (EU) 2018/1724, (EU) 2024/1735 i (EU) 2024/3110, SWD/2026/72 final, Brisel: Evropska komisija.
- Evropska komisija (2026), Alatke za bolju regulativu, Brisel: Evropska komisija
- Novokreshchenova, V., Radenkova, N. (2026), Energy price caps, "buy European" rules key to green steel future, German study says, Luksemburg: Eurometal.
- Eurometal (2026), Steel Derivatives: The hidden threat driving Europe's deindustrialisation (Derivati čelika: Skrivena pretnja koja pokreće deindustrijalizaciju Evrope), Luksemburg: Eurometal.
- Krebs, T., Kaczmarczyk, P. (2026), Green Steel: Why Germany Needs Its Steel Industry (Zeleni čelik: Zašto je Nemačkoj potrebna njena industrija čelika), Manhajm: Wirtschafts- und Sozialwissenschaftliches Institut.
- OECD (2012), Preporuka Saveta o regulatornoj politici i upravljanju, Pariz: OECD Publishing.
- OECD (2018), Key Findings and Conference Proceedings, 9th Conference on Measuring Regulatory Performance: Closing the regulatory cycle: effective ex post evaluation for improved policy outcomes, Lisabon, 20–21. jun 2017, Pariz: OECD Publishing.
- OECD (2020), Reviewing the Stock of Regulation, OECD Best Practice Principles for Regulatory Policy, OECD Publishing, Pariz
- OECD (2021), OECD Regulatory Policy Outlook 2021, Pariz: OECD Publishing.

Supporting the Implementation of the
European Industrial Deal with Strengthened
Social Dialogue in European Metal Sector.

MAŁOPOLSKI
ZWIAZEK
PRACODAWCÓW
LEWIATAN

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only, and do not necessarily reflect those of the European Union or European Commission. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.